

Kyyveden vesienhoidon johtoryhmän kokous 2/2020

Aika	15.10.2020	Klo 13.00–15.20
Paikka	MS Teams	
Läsnä	Olli Kauppinen, Kyyveden-Pieksämäen kalatalousalue Pekka Häkkinen, Kyyveden-Pieksämäen kalatalousalue Leo Laukkanen, Haukivuoren aluejohtokunta Veijo Hämäläinen, Kyyveden osakaskunta Rauni Berndt, Pelastetaan Savon Veet ry Heikki Tanskanen, Mikkelin kaupungin ympäristöpalvelut Marjo Ahola, Suomen metsäkeskus Liisa Muuri, ESAELY Teemu Oittinen, ESAELY Teemu Hentinen, POSELY	

1 Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Veijo Hämäläinen ja sihteeriksi Liisa Muuri.

2 Ryhmän puheenjohtajan valinta

Olli Kauppinen esitti johtoryhmän puheenjohtajaksi Veijo Hämäläistä. Puheenjohtajan vaihdos hyväksyttiin. Ryhmään kutsutaan Erkki Kiukas, joka toimii jatkossa varapuheenjohtajana.

3 Edellisen kokouksen pöytäkirja

Pöytäkirja käytiin lyhyesti läpi, ja se hyväksyttiin ilman muutoksia.

4 Vesienhoidon tilannekatsaus

Muuri esitteli asiaa. Kuuleminen vesienhoitoaluekohtaisista vesienhoitosuunnitelmista on käynnissä 2.11.2020–14.5.2021 ([kuulemisaineistot](http://kuulemisaineistot.ymparisto.fi), ymparisto.fi). Kyyveden alue kuuluu Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueeseen (VHA2). Etelä-Savon vesienhoidon [toimenpideohjelma](#) toimii Vuoksen ja Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitosuunnitelmien tausta-aineistona maakunnan osalta. Sektorikohtaisista toimenpiteistä on pidetty sidosryhmätyöpajoja (maa- ja metsätalous) ja asiantuntijapalavereita. Toimenpiteiden suunnittelussa käytetyt kartta-aineistot ja vesimuodostumajärjestelmä (VEMU 3) on avattu kuulemisen ajaksi ([tausta-aineistot](#), ymparisto.fi).

Vesien ekologinen ja kemiallinen tila arvioidaan ensisijaisesti biologisten muuttujien perusteella. Luokittelukriteereitä voi tarkastella ymparisto.fi-sivustolla.

Turvetuotannon toimenpiteiden suunnittelu aiheutti keskustelua. Turvetuotannon vesistövaikutuksia vastaanottaviin vesistöihin tulisi tutkia enemmän. Turvetuotannon toimenpiteiden toteutukseen pitäisi saada lisärahoitusta muista lähteistä. Laukkanen esitti, että johtoryhmä laatisi yhteisen lausunnon kuulemiseen. Turvetuotannon purkuvesien pH-arvo pitäisi ottaa huomioon

5.11.2020

lupamääräyksissä. ELY-keskus valvoo lupien noudattamista, mutta ei voi tehdä muutoksia ympäristölupiin. Aluehallintovirasto vastaa ympäristölupien myöntämisestä, ja heille voi osoittaa vaatimukset lupamääräysten muuttamisesta.

5 Kyyveden-Pieksämäen kalatalousalueen KHS/VHS-suunnitelma, tilannekatsaus

Kalatalousalueen KHS-työryhmä on työstänyt kalataloudellista käyttö- ja hoitosuunnitelmaa yhdessä konsultin kanssa. KHS on valmis etenemään kalastuslain mukaisen käsittelyssä. Osakaskunta laatii oman KHS:nsä kalatalousalueen suunnitelmiin perustuen. Kalatalousalueen vesienhoidon yleissuunnitelman (VHS) ensimmäinen luonnos on ollut sidosryhmien ja Kyyveden vesienhoidon johtoryhmän kommentoitavana. Vesienhoitosuunnitelmasta on nostettu joitain asioita sekä vedenlaatutietoja KHS:ään.

VHS:n toimenpiteiden suunnittelun tueksi toukokuussa järjestettiin etäyhteydellä työpaja, jossa pohdittuja toimenpiteitä esiteltiin johtoryhmässä.

Osakaskuntien yhdistämishanke on edennyt Mäntyharjun reitillä. Kyyveden pohjoisosien yhdistyttyä yhdistyneitä, aiempaa suurempia osakaskuntia on Vuohijärvelle saakka. Ryhmässä koettiin ongelmalliseksi, että asukkaat eivät pysty vaikuttamaan kuormituksen syntymiseen. Hämääläinen kertoi, että Kyyveden osakaskunnan on tarkoitus jalkautua kansalaisten keskuuteen, tiedostaa ja tiedottaa eri alueiden erityyppisistä ongelmista. Kalatalousalueen VHS:ssä toimenpiteet kohdistetaan niin tarkasti kuin yleissuunnitelmatasolla se on mahdollista. Aiemmin saatu palaute on otettu huomioon toimenpideohjelman ja vesienhoitosuunnitelman teksteissä, mutta palautetta toivotaan jatkossa lisää.

Kalatalousalueen VHS toimii hyvänä paikallistason suunnitteluasiakirjana ja tietolähteenä paikallisten olosuhteiden vaihtelusta.

6 Kyyveden pohjoisen valuma-alueen metsätalouden vesiensuojeluhanke

Marjo Ahola esitteli keväällä käynnistynyttä Suomen metsäkeskuksen ja ELY-keskuksen yhteistyöhanketta metsätalouden vesiensuojeluun liittyen. Metsäkeskus laatii yhteistyössä ELY:n kanssa toteuttamiskelpoiset metsätalouden vesiensuojelusuunnitelmat Kyyveden latvat -metsätalouden vesiensuojelun yleissuunnitelman valuma-alueille (linkki yleissuunnitelmaan). Suunnittelua tehdään Nykälänjoen-Naarajoen, Naarajärven, Niskakoskenjoen ja Iso-Naakkiman valuma-alueilla. Näille neljälle 3. jakovaiheen valuma-alueelle laaditaan yhteensä 5–6 Kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (Kemera-laki) tuella toteutettavaa vesiensuojeluhanketta. Vuosittain toteuttajaa haetaan 1–2 hankkeelle. Viimeinen hankehaku on vuonna 2023.

Maastotyöt ovat alkaneet toukokuussa ja jatkuvat lumien tuloon saakka. Tarvittaessa maastotyitä jatketaan ensi keväänä. Maastossa on löydetty jonkin verran jo toteutettuja rakenteita, joiden kunnostustarve on arvioitu. Suhtautuminen metsäyhtiöiden, kuntien ja valtion puolelta hankkeeseen on ollut myönteistä. Metsäkeskus on pyytänyt linjausta MMM:stä kemeran soveltamisesta valuma-alueella, jossa on sekä yksityisten että yhteisöjen omistamia maita, mutta vastusta ei ole vielä saatu. UPM ja Tornator tulevat toteuttamaan alueella vesiensuojelurakenteita tulevien metsätaloustoimenpiteiden yhteydessä.

Turvetuotantoalueen purkuojaan yleissuunnitelmassa esitettyjä toimenpiteitä ei voida toteuttaa kemera-rahoituksella, sillä tarkka kuormituslähde on tiedossa. Näille toimenpiteille etsitään muuta rahoitusta. Maastotöissä kartoitetaan myös mahdollisia vesiensuojelun tehostamisohjelman maa- ja metsätalouden vesienhallinnan teemaan sopivia kohteita.

5.11.2020

Hanketta pidettiin erittäin hyvänä ja toivottuna. Toimintamallia toivottiin laajennettavaksi koko Kyyveden valuma-alueelle. Pohjoinen valuma-alue on tärkein Kyyveden kuormituksen vähentämisen ja hydrologisten olojen tasaamisen kannalta.

7 Kyyveden kalaelohopeat 2019

Muuri esitteli tuloksia vuonna 2019 pyydettyjen ahventen elohopeapitoisuuksista. Tuloksista puuttuvat ikämääritykset, joita ennen tuloksia ei julkaista, sillä kalan ikä ja kasvunopeus on yksi elohopeapitoisuutta selittävä tekijä. Kalakohtaiset tulokset toimitetaan tämän jälkeen myös ryhmälle. Kyyveden Pilkanselältä vuonna 2019 pyydettyjen ahventen (n=10) keskimääräinen elohopeapitoisuus oli 0,44 mg/kg. Tulos ylittää EU:n elohopean ympäristölaatu normirajan keskihumeuksisille vesille, joka on 0,22 mg/kg. EU-ympäristölaatu normi perustuu elohopean vaikutuksiin vesieliöissä, minkä takia se on tiukempi kuin Ruokaviraston syöntisuositusraja 0,5 mg/kg (joillekin petokaloille 1 mg/kg). Pilkanselän ahvenet olivat hieman kookkaampia kuin standardin mukaiset kalat (15–20 cm), mutta Kyyveden kemiallinen tila olisi selvityksen perusteella todennäköisesti silti hyvää huonompi poikkeamatta aiemmista elohopeaselvityksistä Kyyvedellä.

Elohopeaa esiintyy vaihtelevasti maaperässä ja vesistöissä. Elohopeaa kulkeutuu vesistöön ilmalaskeumana sekä maanmuokkauksen, kuten ojitusten ja turvetuotannon, yhteydessä. Maalta tuleva elohopea on useimmiten sitoutuneena humukseen, jonka hajotessa elohopean metyloituminen tehostuu. Elohopean huuhtoutumisen vähentämiseksi olisi erittäin tärkeää keskittyä ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin ja vähentää turhaa maanmuokkausta turvevaltaisilla alueilla.

Ryhmässä keskusteltiin elohopeatutkimusten jatkotarpeista. Jo aiemmin ryhmässä on keskusteltu kuhan kasvun ja elohopeapitoisuuden tutkimisesta. Osakaskunnan ja/tai kalatalousalueen, ELY-keskuksen ja mahdollisesti myös SYKEN kanssa voisi lähteä edistämään tutkimushanketta. ELY:stä yhteyshenkilöinä voivat toimia Liisa Muuri ja Teemu Hentinen.

8 Käynnissä olevat hankkeet ja uusi avustushaku

Ympäristöministeriö on käynnistänyt vesienhuolto- ja vesienhoidon [tehostamisohjelman](#) vuosille 2019–2023. Yhteensä rahaa eri teemoihin on varattu valtakunnallisesti 69 miljoonaa euroa. Yhtenä osana ohjelman toteuttamista on avustushaku vesistökuunnostushankkeille ja asiantuntijaverkostojen vahvistamiseksi. Etelä-Savon ELY-keskuksella on tähän hakuun liittyen käynnistynyt hanke vesienhoidon yleissuunnitelmien laatimisesta kullekin Etelä-Savon kalatalousalueelle sekä kansallinen koordinoituvastuu kaupunkivesien hallinta ja haitallisten aineiden vähentäminen [-teemassa](#).

Avustushaku ELY-keskuksen harkinnanvaraisiin [vesistö- ja kalatalousavustuksiin](#) on käynnistynyt 15.10. ja haku jatkuu 30.11.2020 saakka. Lisätietoa tehostamisohjelman teemahauista löytyy ELY-keskuksen [sivuilta](#).

Hämäläinen kertoi, että osakaskunta jatkaa Kyyveden hoitokalastusta ensi keväänä. Nyt syksyllä kala ei ole parveutunut kunnolla, ja jäljellä on vielä 15 vetoa. Keväällä rysäpyyntiä tehdään matalilla selillä. Ensi vuodelle ajateltu haettavan 40 t €. Maksatus nykyisestä hankkeesta toivotaan tehtävän marraskuun aikana.

Kauppinen kertoi Heiniön kunnostussuunnitelman laatimisesta. Koronatilanne on vaikeuttanut hankkeen käynnistymistä. Konsultti hakee ensi vuonna vesinäytteitä ja tekee muut maastotyöt.

5.11.2020

Heiniön laskupuron pato otetaan mukaan suunnitelmaan. Laskuyhtiön edustajalta on tullut tietoa padosta, ja siellä on järjestetty katselmus.

Osakaskunta tekee uuden hakemuksen virtavesihankkeen käynnistämiseksi. Teemu Hentiseltä voi kysyä tarkempia tietoja hankkeen edistämisestä ja ELY-keskuksen kalatalousrahojen käytöstä. WWF:ltä voisi myös kysellä rahoitusta.

Rauni Berndt kertoi, ettei Pelastetaan Savon Veet lähde viemään humushankettaan eteenpäin. Yhdistys osallistuu Kari-Matti Vuoren vetämään verkostoon ”Puulla puhtaaksi”. Yhdistyksen tehtävänä on tiedottaa ja hankkia talkooväkeä. Koiraselän, Lietlahdenjoen ja Lonkarinjoen valuma-alueet voisivat olla potentiaalisia kohteita puumateriaalin lisäämistöimenpiteelle. Osakaskunta on kiinnostunut osallistumisesta hankkeeseen. Heikki Tanskanen ehdotti, että Oininginlampi ja Tervalampi voisivat soveltua myös kohteiksi. Mikkelin seudun ympäristöpalvelut tulee tekemään vesinäytteenottoa kyseisillä alueilla.

Muuri kertoi uudesta tehostamisohjelman teemasta ”Maa- ja metsätalouden vesienhallinta”. Keskeisenä kriteerinä on hankkeiden ilmastokestävyys ja maa- ja metsätalouden sopeutumisen edistäminen muuttuviin oloihin. Teemassa haetaan vaikuttavia ja innovatiivisia hankkeita. Teemaan sopivia kohteita pitäisi miettiä yhdessä ja tehdä hakemuksia. Kyyveden valuma-alueelta on olemassa useita kosteikkosuunnitelmia, joiden edistämistä voisi miettiä tämän teemarahoituksen turvin. Omarahoitusosuuden koettiin kuitenkin olevan liian suuri yhdistyksille. Osakaskunta pohtii, voisivatko he kohdistaa rahoitusta teemahankkeeseen.

9 Muut asiat

Leo Laukkanen ehdotti, että Erkki Kiukas ja Jukka Ahtiainen lisätään mukaan johtoryhmään Nyyrö Koskelan ja Rauno Asikaisen tilalle. Esitystä kannatettiin.

Teemu Hentinen tiedotti, että uusi osakaskuntien yhdistämishanke on käynnistynyt nyt syksyllä. Hankkeessa jatketaan osakaskuntien yhdistämistä Etelä-Savon alueella. Ensimmäisen hankkeen tulokset on koottu [Vetovoimaa maaseudulle](#) -sivustolle.

10 Seuraava kokous

Seuraava kokous järjestetään torstaina 25.3.2021 klo 13 alkaen.

11 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.20 kiittäen aktiivisesta keskustelusta.

Sihteeri

Liisa Muuri

Liitteet

Kokouksen runko

Jakelu

Tilaisuuteen kutsutut, [Vesienhoidon blogisivut](#)